

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 10.12.2025

nr 2-3/15-438, 7-1.2/25-02266-2

Meie 31.12.2025

nr 9-2/9911-2

Vastus Riigikogu liikmete kirjalikule küsimusele nr 438

Riigikogu liikmed Jaak Valge, Leo Kunnas, Helir-Valdor Seeder ja Mart Maastik esitasid justiits- ja digiministrile kirjalikud küsimused seoses MTÜ Slava Ukraini tegevusega.

1. Kas pärast seda, kui kohus keeldus MTÜd Slava Ukraini äriregistrist kustutamast, sest ta on kannatanuna osaline kriminaalmenetluses, on sellel mittetulundusühingul endiselt võimalik oma varasem otsus ümber vaadata ja otsustada, et esitatakse hagi omastatud raha tagasinõudmiseks Johanna-Maria Lehtmelt?

MTÜ on oma otsuste tegemisel vaba, tal ei ole keelatud varasemaid otsuseid muuta või neid uue sisuga täita.

Kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 225 reguleerib taotluste esitamist ning lahendamist. Menetlusosalised võivad neile kriminaaltoimiku tutvustamisest alates kümne päeva jooksul esitada prokuratuurile taotlusi. Kriminaalasja mahukuse või keerukuse korral võib prokuratuur menetlusosalise kirjaliku taotluse alusel seda tähtaega pikendada. **Tulenevat KrMS § 225 lõikes 1¹ sätestatust ei ole praeguses menetlusfaasis võimalik enam esitada hagi kriminaalmenetluses. See säte ei välista hagi esitamist tsiviilkohtumenetluse korras.**

Juba varasemalt on Riigikogu liikme Jaak Valge kirjalikule arupärimisele KK 388 vastates selgitatud, et tsiviilhagi esitamine kriminaalasjas ei ole kannatanule seadusest tulenev kohustus. MTÜ liikvideerijatel on kohustus nõuda sisse võlad ja kaitsta ühingu varalisi huve mittetulundusühingute seaduse (MTÜS) § 45 lg 2. Tsiviilhagi esitamata jätmine võib viidata seega hoolsuskohustuse rikkumisele (MTÜS § 32 lg 1 ja lg 6). Sellisel juhul on tegemist aga tsiviilõigusliku küsimusega, mille sisuks on hinnata, kas otsus mitte esitada hagi oli põhjendatud ja kooskõlas ühingu huvide kaitsega. Hinnangut eraõigusliku ühingu sisesele tegevusele on pädev andma kohus. Otsus tsiviilhagi esitamata jätmise kohta kuulub konkreetse MTÜ juhtorganite pädevusse ning sellise otsuse motive ei saa ministeerium väljastpoolt hinnata. Miks tsiviilhagi esitamise võimalus kasutamata jäeti, on MTÜ juhatuse selgitada.

2. Kui MTÜ Slava Ukraini peaks tegema ülal kirjeldatud otsuse, siis kas Eesti seadused võimaldavad – ja kui võimaldavad, siis millise aja jooksul veel – tagasi pöörata tehingu, millega Lehtme eelmise aasta kevadel kinkis oma Viimsi maja emale?

Ministeerium selles küsimuses lõplikku seisukohta ei kujunda, kuivõrd kõnealune küsimus ja selle kohta õigusliku hinnangu andmine kuulub kohtu pädevusse.

Kinkelepingut saab tagasi pöörata nt täite- või pankrotimenetluse kaudu. See eeldab, et on olemas J.-M. Lehtme vastu nõue täitemenetluses või on välja kuulutatud J.-M. Lehtme pankrot.

Täitemenetluse seadustiku (TMS) § 188 sätestab tehingu tagasivõitmise üldised alused. Lõike 1 kohaselt tunnistab kohus kehtetuks tehingu, mille võlgnik on teinud kolme aasta jooksul enne sissenõudja tehingu kehtetuks tunnistamise hagi esitamist teadlikult sissenõudja huvide

kahjustamiseks, kui teine pool teadis või pidi sellest teadma tehingu tegemise ajal. Eeldatakse, et teine pool teadis või pidi teadma, et tehinguga kahjustatakse teise võlausaldaja huvisid, kui teine pool on võlgniku lähikondne või kui tehing tehti kuus kuud enne täitemenetluse alustamist või võlgniku vara arestimist (lõige 2).

TMS § 189 reguleerib kinklepingu tagasivõtmist. Lõike 1 kohaselt tunnistab kohus kehtetuks võlgniku sõlmitud kinklepingu, välja arvatud juhul, kui leping on sõlmitud varem kui kaks aastat enne tehingu kehtetuks tunnistamise hagi esitamist. Kohus võib lõikes 1 sätestatud alustel tunnistada kehtetuks ka müügi-, vahetus- või muu lepingu, kui poolte kohustuste ebavõrdsuse tõttu on ilmne, et sõlmitud lepingul oli kas või osaliselt kinke iseloom.

Pankrotimenetluses kinklepingu tagasivõtmise osa on reguleeritud §-des 109 (tagasivõtmise mõiste), 110 (tehingu tagasivõtmise üldised alused), 111 (kinklepingu tagasivõtmine).

3. Ilmar Raag on saates „Pealtnägija” öelnud, et tõi Johanna-Maria Lehtme palvel Ukrainast Eestisse sularaha, kuid ei teadnud selle päritolu. Samas saates on Raag kirjeldanud skeemi, kus annetusraha eest autosid ümber ehitanud FIE Ukrainas esitas arve Lehtme partnerorganisatsioonile ja tõi seejärel kilekotis sularaha Lehtme lähisuhtepartnerile. 1. detsembril vastasite Riigikogus Jaak Valge küsimusele, kas prokuratuur on Ilmar Raagi üle kuulanud või temaga selles küsimuses vestelnud, et prokuratuur on hoolega tööendeid kogunud, kontrollinud ja kaalunud.

Kordame küsimust, mis puudutab võimalikku rahapesuolukorda, ja palume vastata konkreetset: kas Ilmar Raag on selles küsimuses prokuratuuris üle kuulatud või on prokuratuur temaga vähemalt vestelnud?

Prokuratuurist saadud kinnituse kohaselt on Ilmar Raag kriminaalmenetluses tunnistajana üle kuulatud.

4. 1. detsembril Riigikogus töite Jaak Valgele ja Evelin Poolametsale vastates välja, et prokuratuur on võimaliku rahapesu küsimuses kogunud põhjalikult erinevaid tööendeid, kuid pole kinnitust leidnud, et Ilmar Raagi poolt üle piiride veetud raha oleks saadud kuritegelikust tegevusest.

Küsime ja palume vastata konkreetset: Kas sularaha päritolu on teada ja kui on, siis palume avaldada? Kui ei ole teada, siis mille alusel väidab prokuratuur, et sularaha pole saadud kuritegelikul teel?

Tulenevalt KrMS §-s 15 sätestatud kohtuliku arutamise vahetuse põhimõttest, samuti kriminaalmenetluses kehtivat võistlevuse (KrMS § 14 lg 1) printsiipi silmas pidades ei ole prokuratuuril võimalik avaldada ega kommenteerida ühegi tunnistaja, kannatanu või kahtlustatava ütlusi enne nende kõlamist või käsitlemist kohtuistungil. Seetõttu saab prokuratuur praeguses menetlusfaasis üksnes selgitada, et kriminaalmenetluse käigus ei ole tuvastatud viiteid kuritegelikule tegevusele, millele järgnev tegevus võiks olla käsitletav rahapesuna.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Einar Hillep 5199 2448
einar.hillep@justdigi.ee